

Saaledes staar der virkelig. Paa denne Maade set maa altsaa Sulten, Kulden og Nøden netop være store Goder og ypperlige Opdragelsesmidler. Saa kan de fattige, forsultne Børn jo prise sig lykkelige! Den Slægt, som udgaar fra Københavns Fattigkvarterer, er saaledes ikke langt fra at kunne kaldes en Velsignelse for Samfundet; den har i alt Fald faaet »en Opdragelse, som er meget langt fra at være Samfundsfarlig«!

Ja, saaledes tager Sagen sig ud fra *Ukendskabens* og *Overfladiskhedens* Standpunkt. Men Forbryderstatistikken fortæller os noget helt andet. Den siger os, at af Straffefangerne er — 62 pCt. fødte af fattige Arbejds- og Haandværksfolk, 10 pCt. er fødte under Fattigvæsenet og kun 15 pCt. udenfor Ægteskabet. »Af deres Frugter skal I kende dem!« Har Hr. Pontoppidan da Uret i at sige, at »Lettærdigheden indenfor Ægteskabet er i Virkeligheden langt større og langt skadeligere og mere samfundsfarlig end andet Steds«? Man skulde dog mene, at 72 Forbrydere maatte være mere »samfundsfarlige« end 15!

Skulde det virkelig være for meget at kalde det »lettærdigt« og »samvittighedsløst«, naar Forældre, som véd, at de kun kan sulteføde den Børneflokk, de har, desuagtet vedbliver at øge den? Eller hvad skal man kalde det, naar de véd, at de selv lider af Sygdomme, som efter Lægens Udsagn uundgaelig vil forplantes paa Afkommet, og dog vedbliver at følge deres Lyst? — Det stærkeste Udtryk er her for mildt; en saadan Færd kan kun kaldes Dyriskhed.

Fru Plum synes at være nogenlunde tilbøjelig til at finde sig i Hr. Pontoppidans strænge Ord, naar han bare vilde lade sin »Sædelighedsiver indskrænke sig til de Ægteskaber, hvor Ufred og Utroskab gør sig gældende.« Dem er der jo efter hendes Mening ikke mange af; der er »som oftest« et »godt og smukt Samliv«. Ja, hvis Hr. Pontoppidan ikke havde været saa nærgaaende at opstille en *Præst* som Exempel, kunde han maaske endog have været saa heldig helt at slippe for Tiltale. Men en Præst! Det kan man næsten kalde en uhorst Frækhed! En skikkelig Præst, som »endog gaar saa vidt«, at han »ydmyger sig til at paakalde andres Hjælp« — for at kunne tilfredsstille sin Lyst!

Naa, Hr. Pontoppidans Krav er vist ikke saa urimeligt endda. Eller skulde maaske en Præst eller Familiefader med lignende Dannelse og lignende Indtægter have mindre Ansvar end en simpel Arbejdsmand? Nej, snarere det modsatte. Jo højere man staar paa Dannelsens Stige, jo større bør vel Ansvaret være. Men det er jo altid næmmest at skyde det fra sig. Heldigvis findes der dog adskillige, som ikke gør det. Det gælder bare om, at denne Ansvarsfølelse kan blive almindelig.

Fru Plum nævner det franske Folk. Ja, her kunde vi lære adskilligt, netop af de »usædelige« Franskmænd. Dette vil Fru Plum dog ikke indrømme. Det er vel »meget økonomisk« at følge Regelen om 3 à 4 Børn, men hun finder derhos, at det er »kun lidet selvfornægtende.« Det Ægtepar, der har det dobbelte eller firdobbelte Børnetal, er kanske efter Fruens Mening mere »selvfornægtende«! Den, som tilfredsstiller sin Lyst uden Hensyn til, hvor store Ulæmpen dette vil medføre for ham og andre, er alt-

saa mere selvfornægtende end den, som er Herre over Lysten og sætter Grænser for den! Jo, man maa tilstaa, at Fru Plum véd, hvad »Logik« er!

En af Fru Plums Forsvarsgrunde for Masseproduktionen af Børn er, at »den franske Regering har sat Præmie for en talrig Børneflokk«. En saadan maa altsaa være et Gode for Samfundet, mener hun vel. Ja, i Ufredstid, hvor det gælder om at have saa megen Kanonføde som muligt, er det selvfølgelig et Gode, og det er da ogsaa særlig med dette Hensyn for Øje, at Regeringen i Frankrig har udsat Præmierne. Men heraf følger saa igen, at Krigen maa regnes som et Gode, d. v. s. som et nødvendigt Middel, naar Landet bliver overfolket og det er da ogsaa et Middel, som Regeringerne nok ofte bruger, at fremkalde Krig for at stoppe Folkeskarernes Raab om Brød, naar det tegner til at blive for »samfundsfarligt«. Det vil altsaa sige: man foretager en Masseslagtning, og det ikke af de svagere Samfundsmedlemmer, men netop af de kraftigste! Kan en slig Forholdsregel siges at stemme med Sædelighed? Og kan den ikke det, hvorledes skal saa *Aarsagen* dertil (Overproduktionen) kunne kaldes sædelig?

Ja, siger Fru Plum, men det er lige meget; ti »hvorledes skulde det afgøres, hvor mange Børn et Ægtepar kan have uden at gøre sig skyldige i Usædelighed? Et Par Hjertemennesker vilde maaske synes, at de rigeligt kunde overkomme at opdrage ti Børn, mens andre vilde mene, det var usædeligt at have flere end fire Børn.«

Hvor mange Børn dette eller hint Ægtepar har rimelig Udsigt til at kunne opdrage ordenlig og skaffe en Stilling, der giver dem deres Udkomme, det maa Vedkommende jo bedst selv kunne afgøre. Men skulde man give Fru Plums »Hjertemennesker« — *letsindige* eller *ligeglade* Mennesker vilde være et bedre Kendskabsnavn — en Regel, da kunde man som sagt henvisse dem til Franskmændene. Disse har jo Ord for at være meget »letsindige«, men paa dette Omraade lader det dog til, at de bruger deres Fornuft. Vilde vi andre bare gøre ligesaa, og vilde vore Folkeledere lægge Almenheden det personlige Ansvar paa Sinde i Stedet for, som der er større Tilbøjelighed til, at skyde hele Ansaret over paa Staten og Samfundsindretningerne! Da skulde det vel komme til at se bedre ud i vort Samfund, og dettes største Onde, *Fattigdommen*, vilde derved være ramt i sin Rod.

Her var en »Mission« for vore mange Folkehøjskoler; saa meget mere som det netop er de unge, det gælder om at faa i Tale og advare mod ulykkebringende Misgreb, som de ellers, følgende den gængse Sædvane, vil gøre sig skyldige i. Men medens der paa Folkehøjskolerne holdes Taler om næsten alt andet mellem Himmel og Jord, gaar man her som andet Stedes uden om det Spørgsmaal, der er et af de vigtigste for vor Tilværelse her paa Jorden, og lader glatvæk Folk leve paa den gamle Anskuelse, at utøjlet Tilfredsstillelse af sine Drifter vel er en Last *udenfor* Ægteskabet, men derimod en Dyd *indenfor* dette!

»Usædelighed finder kun Sted«, mener Fru Plum, »hvor den rent dyriske Drift træder op«. Og dette indrømmer hun dog, kan finde Sted »endogsaa indenfor Ægteskabet. Til at skælné mellem dem og en sand, sædelig ægteskabelig Kærlighed hører der en